20/0258/49

การมีเพศสัมพันธ์อย่างปลอดภัย สำหรับชายบริการทางเพศในกรุงเทพมหานคร

กิตติ ภาวนาภรณ์ นฤมล เย็นยาซัน*

บทนำ

ปัจจุบันการติดเชื้อเอชไอวีในกลุ่มชายที่มีเพศสัมพันธ์กับชายนอกสถานบริการในกรุงเทพมหานครค่อนข้างสูง จากการศึกษาของศูนย์ความร่วมมือไทย - สหรัฐอเมริกา ด้านสาธารณสุข ดำเนินการเมื่อเดือนเมษายน - พฤษภาคม 2546 กลุ่มตัวอย่าง 1,121 คน 3 พื้นที่ 14 แห่ง แยกเป็นซาวน่า 6 แห่ง บาร์ 4 แห่ง และสวนสาธารณะ 4 แห่ง อายุเฉลี่ย 26.9 ปี การศึกษาระดับอาชีวศึกษาขึ้นไปร้อยละ 81.8 ประมาณ 1 ใน 4 อาศัยอยู่กับเพื่อนและคู่ขา และร้อยละ 37.3 อาศัยอยู่ในกรุงเทพฯ พบว่ามีอัตราความชุกของการติดเชื้อเอชไอวีสูงถึงร้อยละ 17.3 โดยการเก็บน้ำลายตรวจหาเชื้อเอชไอวีที่สภากาชาดไทย จากการศึกษาพฤติกรรมชายรักชายในรอบ 6 เดือนที่ผ่านมา พบมีเพศสัมพันธ์กับหญิงร้อยละ 22 มีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ได้ป้องกัน ร้อยละ 44.1 ดื่มแอลกอฮอล์และมีการใช้แอลกอฮอล์ด้วยอยู่เป็นประจำร้อยละ 73.3 และใช้สารเสพติดร้อยละ 2 การแพร่เชื้อเป็นการติดเชื้อจากการมีเพศสัมพันธ์เป็นหลัก แสดงแนวโน้มความนิยมในพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อเพิ่มขึ้น มีการป้องกันลดน้อยลง และไม่มีโครงสร้างหรือกลไกการทำงานในกลุ่มนี้[1] กลุ่มงานวิจัยทางคลินิกสุขภาพชาย จึงได้จัดทำโครงการพัฒนาศักยภาพชายบริการทางเพศ ปี 2547 ขึ้น เพื่อขยายโอกาสให้ชายบริการทางเพศเข้าใจถึงเพศศาสตรศึกษา[2] การป้องกัน และการติดต่อโรคติดทางเพศสัมพันธ์และโรคเอดส์ และเข้าถึงการบริการสุขภาพทางเพศ เพื่อพัฒนาศักยภาพการป้องกันตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ เข้าใจถึงความจำเป็นในการใช้ถุงยางอนามัยและการเก็บรักษาที่ถูกต้อง เพื่อลดอัตราการติดเชื้อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และเอชไอวีลง

วัสดุ อุปกรณ์ และวิธีการ

1. ทำหนังสือขอความร่วมมือผู้ประกอบการสถานบริการทางเพศชาย ให้จัดส่งพนักงานเข้ารับการอบรมตรวจสุขภาพทางเพศ และตรวจเลือด โดยไม่คิดค่าบริการ ระหว่างเวลา 13.00-16.30 น.

กลุ่มงานวิจัยทางคลินิกสุขภาพชาย กลุ่มโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ สำนักโรคเอดส์ วัณโรค และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข 189 ถนนสาทรใต้ เขตสาทร กทม.10120

*ติดต่อได้ที่ กลุ่มโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ โทรศัพท์ 0 2286 0431, 0 1824 2068 โทรสาร 0 2287 3553

2. พนักงานบริการทางเพศชายตอบแบบสอบถามประเมินพื้นฐานความรู้ เรื่องโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ และโรคเอดส์ ในแง่ของการป้องกันการติดต่อและเรื่องเพศศาสตร์ศึกษา

3. บรรยายความรู้เรื่องเพศศาสตรศึกษา โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และโรคเอดส์ โดยใช้ภาพโปสเตอร์และฉายสไลด์ประกอบการบรรยาย โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นตอบและถามระหว่างการบรรยาย

4. ประเมินผลการอบรมหลังจากเสร็จสิ้นการบรรยาย พร้อมทั้งให้แสดงข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะอื่นๆ

5. ตรวจสุขภาพอนามัยช่องปาก ทวารหนัก และอวัยวะเพศพร้อมทั้งให้คำปรึกษารายบุคคล และตรวจเลือดตามความสมัครใจ เพื่อค้นหาโรคซิฟิลิส เอชไอวี และไวรัสตับอักเสบบี

ผล

1. ได้ดำเนินการรอบรมให้ความรู้พนักงานชายบริการทางเพศ ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 35 แห่ง 437 คน ตั้งแต่วัน 1 เมษายน - 2 กันยายน 2547 แล้วตรวจเลือดพบติดเชื้อเอชไอวี ร้อยละ 14.3 (ตรวจ 377 คน พบ 54 คน) ซิฟิลิสบวก ร้อยละ 2.9 (ตรวจ 376คน พบ 11 คน) ติดเชื้อไวรัสตับอักเสบบี ร้อยละ 8.6 (ตรวจ 325 คน พบ 28 คน) ฉีดวัคซีนป้องกันไวรัสตับอักเสบบี 83 คน (ร้อยละ 25.5) แจกถุงยางอนามัย ขนาด 49 มม. 20,700 ชิ้น ขนาด 52 มม. 17,400 ชิ้น และแจกหนังสือเรื่องโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และโรคเอดส์ ประมาณ 300 เล่ม

2. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับอายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาที่ทำงานในสถานบริการ ตลอดจนรายได้ต่อเดือนของพนักงานขายบริการทางเพศ แสดงในตารางที่ 1

3. พนักงานชายบริการส่วนใหญ่ (ร้อยละ 74.8) ได้รับความรู้เรื่องโรคเอดส์ทางโทรทัศน์ รองลงมา ได้แก่ หนังสือพิมพ์ การบรรยายจากเจ้าหน้าที่ หนังสือบรรยายอื่นๆ และ วิทยุ ร้อยละ 40.5, 39.6, 34.8 และ 32.0 ตามลำดับ

4. การตรวจรักษากามโรค พบว่าพนักงานชายบริการที่ป่วยเป็นกามโรคแล้วตรวจรักษา ร้อยละ 6.2 ซื้อยากินเอง ร้อยละ 5.5 ไม่ป่วยแต่ไปตรวจ ร้อยละ 41.4 ไม่ป่วยและไม่ไปตรวจ ร้อยละ 46.2

5. พนักงานชายบริการทราบถึงสารคัดหลั่งที่พบเชื้อไวรัสเอดส์ได้มากถึงร้อยละ 76.1 และทราบโอกาสติดเชื้อโรคเอดส์จากการทำงาน ร้อยละ 76.2 (ตารางที่ 2 และ 3)

6. พนักงานชายบริการมากกว่าร้อยละ 80 ใช้ถุงยางอนามัยกับแขก (ลูกค้า) และมากกว่าร้อยละ 60 กับคู่นอนทุกคนที่ไม่ใช่แขก แต่ที่น่าเป็นห่วง คือ ยังมีผู้ที่ไม่ใช้ถุงยางอนามัยกับชายและหญิงคนอื่นที่ไม่ใช่แขก (ลูกค้า) ร้อยละ 4.1 (ตารางที่ 4)

7. ความรู้เกี่ยวกับการติดเชื้อจากการใช้ปากร่วมเพศ ประโยชน์ของการตรวจเลือด เพื่อทราบถึงโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ วิธีปฏิบัติก่อนการไม่ใช้ถุงยางอนามัยกับคู่นอน ตลอดจนการเรียนรู้เรื่องเพศศาสตร์ศึกษา ตอบได้ถูกต้องมากกว่าร้อยละ 60 (ตารางที่ 5 - 8)

8. ความคิดเห็นเกี่ยวกับชายรักชาย ส่วนใหญ่มีความเห็นว่าเกิดจากการเลี้ยงดูในวัยเด็กที่ไม่ตรงเพศ แต่เมื่อถามถึงความพึงพอใจในเรื่องเพศกลับมีความพึงพอใจเฉพาะเพศตรงข้าม (เพศหญิง) ถึงร้อยละ 40 (ตารางที่ 9 และ 10)

9. ผู้เข้ารับการอบรมมีปัญหาสุขภาพทางเพศและปัญหาอื่น ได้แก่ หนังหุ้มปลายองคชาตเปิดถอยหลังได้ไม่สุด (Phimosis) (3 คน) หลั่งเร็ว (Premature ejaculation) (3 คน) ฉีดสารละลายต่าง ๆ เพื่อเพิ่มขนาด (8 คน) ฝังมุก (8 คน) ริดสีดวงทวาร (10 คน) หูดทวารหนัก (10 คน) และ ติดบุหรี่ (125 คน) ซึ่งได้ให้คำแนะนำ และ/หรือ ส่งต่อไปรับการบำบัดรักษา

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

กลุ่มอายุ	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 15	-	-
15 - 19	38	8.7
20 - 24	167	38.2
25 - 29	122	27.9
30 - 34	35	8.0
35 ปีขึ้นไป	15	3.4
ไม่ตอบ	60	13.8
รวม	437	100.0

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ไม่ได้รับการศึกษา	-	-
ประถม	71	16.3
มัธยมศึกษาตอนต้น	136	31.1
มัธยมศึกษาตอนปลาย	104	23.8
สูงกว่ามัธยม	73	16.7
ไม่ตอบ	53	12.1
รวม	437	100.0

ระยะเวลาทำงาน	จำนวน	ร้อยละ
0 - 3 เดือน	47	10.8
4 - 6 เดือน	23	5.3
7 - 9 เดือน	15	3.4
10 - 12 เดือน	43	9.8
1 - 4 ปี	46	10.5
5 - 7 ปี	12	2.7
8 - 10 ปี	6	1.4
มากกว่า 10 ปี	3	0.7
ไม่ตอบ	242	55.4
รวม	437	100.0

รายได้ (บาท)	จำนวน	ร้อยละ
3,001 - 6,000	82	18.8
6,001 - 9,000	25	5.7
9,001 - 12,000	73	16.7
12,001 - 15,000	42	9.6
15,001 - 18,000	1	0.2
18,001 - 21,000	49	11.2
21,001 - 24,000	1	0.2
24,001 - 27,000	12	2.7
27,001 - 30,000	29	6.6
มากกว่า 30,000	5	1.1
ไม่ตอบ	118	27.0
รวม	437	100.0

ตารางที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับเชื้อไวรัสที่ทำให้เกิดโรคเอดส์ พบได้มากที่สุดที่ใดของผู้ติดเชื้อโรคเอดส์หรือผู้ป่วยโรคเอดส์

(ก) น้ำเลือด น้ำลาย น้ำมูก
(ข) น้ำเลือด น้ำอสุจิ และน้ำในช่องคลอด
(ค) น้ำปัสสาวะ น้ำเหงื่อ น้ำลาย

คำตอบ	จำนวน	ร้อยละ
ตอบถูก (ข้อ ข)	420	96.1
ตอบผิด (ข้อ ก, ค)	15	3.4
ไม่ตอบ	2	0.5
รวม	437	100

ตารางที่ 3 ความคิดเห็นต่อการติดเชื้อโรคเอดส์จากการทำงาน

ความคิดเห็น	จำนวน	ร้อยละ
มีโอกาสมากจากการทำงาน/รับแขก	63	14.4
มีโอกาสจากคู่นอน ขาประจำ	4	0.9
มีโอกาสจากคู่นอน คู่ขาชั่วคราว	31	7.1
ถูกทุกข้อ	333	76.2
ไม่ตอบ	6	1.4
รวม	437	100

ตารางที่ 4 พฤติกรรมการใช้ถุงยางอนามัยในช่วง 3 เดือน ก่อนการอบรม

การใช้ถุงยางอนามัย	จำนวน	ร้อยละ	การใช้ถุงยางอนามัย	จำนวน	ร้อยละ
ใช้กับแขก (ลูกค้า) ที่มีการร่วมเพศทุกคน	366	83.7	ใช้กับคู่นอนทุกคน	300	68.7
ใช้กับแขก (ลูกค้า) ที่มีการร่วมเพศบางคน	23	5.3	ใช้กับคู่นอนบางคน	116	26.5
ไม่ได้ใช้เลยเพราะไม่มีการร่วมเพศ	40	9.2	ไม่ได้ใช้เลย	18	4.1
ไม่ได้ใช้เลยแม้มีการร่วมเพศ	3	0.7	ไม่ตอบ	3	0.7
ไม่ตอบ	5	1.1			
รวม	437	100.0	รวม	437	100.0

ตารางที่ 5 ความรู้เกี่ยวกับการติดเชื้อโรคเอดส์จากการใช้ปากร่วมเพศ

(ก) ไม่มีโอกาสแน่นอน
(ข) มีโอกาสถ้าทั้ง 2 ฝ่ายมีแผลหรือรอยถลอก และฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดติดเชื้อโรคเอดส์
(ค) มีโอกาสแม้ทั้ง 2 ฝ่ายจะไม่มีแผลหรือรอยถลอก ถ้าฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดติดเชื้อโรคเอดส์

คำตอบ	จำนวน	ร้อยละ
ตอบถูก (ข้อ ข)	344	78.7
ตอบผิด (ข้อ ก, ค)	88	20.1
ไม่ตอบ	5	1.2
รวม	437	100.0

ตารางที่ 6 ความรู้เกี่ยวกับประโยชน์ในการในการเจาะเลือดสามารถทราบถึงโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ 3 โรค คือ

(ก) โรคเอดส์ กามโรค และไวรัสตับอักเสบบี
(ข) โรคเอดส์ โรคซิฟิลิส และไวรัสตับอักเสบบี
(ค) โรคเอดส์ โรคเบาหวาน และโรคมะเร็ง

คำตอบ	จำนวน	ร้อยละ
ตอบถูก (ข้อ ข)	285	65.2
ตอบผิด (ข้อ ก, ค)	143	32.7
ไม่ตอบ	9	2.1
รวม	437	100.0

ตารางที่ 7 ความรู้เกี่ยวกับการมีเพศสัมพันธ์กับคู่นอนโดยไม่ใช้ถุงยางอนามัยในกรณีดังนี้

(ก) เราทั้งสองเป็นคู่ขาประจำกัน/หรือเป็นแฟนกัน
(ข) เมื่อคู่นอนมีหน้าตาและผิวพรรณดี
(ค) เมื่อเราทั้งสองอยู่ด้วยกันและตรวจเลือด 2 ครั้ง แต่ละครั้งห่างกัน 3 เดือน ไม่พบเชื้อโรคเอดส์ ซิฟิลิส และไวรัสตับอักเสบบี
(ง) ถูกทุกข้อ

คำตอบ	จำนวน	ร้อยละ
ตอบถูก ข้อ ค	313	71.6
ตอบผิด ข้อ ก, ข, ง	118	27.0
ไม่ตอบ	6	1.4
รวม	437	100.0

ตารางที่ 8 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนรู้เรื่องเพศศาสตร์ศึกษา

ความคิดเห็น	จำนวน	ร้อยละ
จำเป็นที่ทุกคนต้องศึกษาหาความรู้	290	66.4
เป็นไปตามธรรมชาติ ไม่จำเป็นต้องศึกษา	11	2.5
ถูกทั้ง 2 ข้อ	129	29.5
ไม่ตอบ	7	1.6
รวม	437	100.0

ตารางที่ 9 ความคิดเห็นเกี่ยวกับชายรักชาย

ความคิดเห็น	จำนวน	ร้อยละ
ไม่แปลกอะไรเปลี่ยนได้เรื่อย ๆ ไม่ต้องมีภาระรับผิดชอบ เช่น มีบุตร	71	16.2
เกิดจากการเลี้ยงดูในวัยเด็กที่ไม่ตรงเพศ	86	19.7
เป็นค่านิยมที่เลียบแบบกันชั่วคราว	41	9.4
ถูกทุกข้อ	226	51.7
ไม่ตอบ	13	3.0
รวม	437	100

ตารางที่ 10 ความคิดเห็นในความพึงพอใจเรื่องเพศ

ความคิดเห็น	จำนวน	ร้อยละ
ชอบเฉพาะผู้ชายที่ถูกใจทั้งรูปร่างและหน้าตา	112	25.6
ชอบเฉพาะผู้หญิงที่ถูกใจทั้งรูปร่างและหน้าตา	178	40.4
ชอบทั้งผู้ชายและผู้หญิงที่ถูกใจทั้งรูปร่างและหน้าตา	137	31.4
ไม่ตอบ	10	2.3
รวม	437	100

วิจารณ์

จากผลการตรวจเลือดตัวแทนชายบริการทางเพศในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 377 คน พบผู้ติดเชื้อเอชไอวีสูงถึง 54 คน คิดเป็นร้อยละ 14.3 อาจเนื่องจากสาเหตุดังนี้

1. พนักงานบริการชายส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มอายุ 20 - 24 ปี มีการศึกษามากสุด คือ มัธยมต้น รองลงมามัธยมปลาย สูงกว่ามัธยมและประถมศึกษา ระยะเวลาในการทำงานสูงสุด 0 - 3 เดือน รองลงมาคือ 1 - 4 ปี และ 10 - 12 เดือน จะเห็นว่าส่วนใหญ่อยู่ในวัยแรงงาน ต้องการหารายได้ที่ง่ายและสบาย ส่วนใหญ่รายได้อยู่ระหว่าง 9,001 - 12,000 บาท รองลงมาคือประมาณ 18,001- 21,000 บาท ปัจจัยหลายอย่างที่เอื้ออำนวยต่อการติดเชื้อ เช่น ชอบดื่มของมึนเมา เปลี่ยนคู่นอนและชอบมีเพศสัมพันธ์ได้ทั้งชายและหญิง

2. ในด้านความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและการติดต่อของโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และโรคเอดส์ ส่วนใหญ่มีความรู้มากกว่าร้อยละ 70 แต่ในทางปฏิบัติก็ยังมีการไม่ใช้ถุงยางอนามัยในการร่วมเพศกับแขกทุกคน หรือกับคู่ขาประจำและเป็นแฟนกัน

3. จำนวนผู้เข้ารับการอบรม 437 คน เป็นเพียงส่วนหนึ่งของพนักงานชายบริการทางเพศในกรุงเทพมหานคร ซึ่งจากการสำรวจปี 2546 พบถึง 1,175 คน สาเหตุที่เข้ารับการอบรมน้อยอาจเนื่องจาก

3.1 เป็นการอบรมที่จัดขึ้นนอกสถานบริการทางเพศ คือ จัดในสถานที่ราชการ และเป็นการจัดขึ้นเป็นครั้งแรก (ที่ผ่านมาจัดอบรมแต่ในสถานบริการ) อาจทำให้พนักงานอายไม่กล้ามา

3.2 ผู้ประกอบการบางแห่งยังไม่ให้ความร่วมมือในการจัดส่งพนักงานบริการไปรับการอบรม โดยอ้างว่าเด็กไม่ยอมไป หรือเด็กตื่นไม่ทัน หรือมีหน่วยงานอื่นไปอบรมและตรวจเลือดแล้ว โดยไม่กล้าบังคับเด็กกลัวเด็กออก

3.3 พนักงานบริการบางคนกลัวการเจาะเลือด กลัวการทราบผลเลือดติดเชื้อเอชไอวี ฉะนั้นควรมีกฎหมายให้พนักงานบริการทางเพศต้องทำการตรวจเลือดทุก 3 เดือน และหากพบผลเลือดติดเชื้อเอชไอวีต้องหยุดบริการทางเพศ และเปลี่ยนอาชีพใหม่ ทั้งนี้เพื่อให้มีความระมัดระวังในการติดเชื้อมากขึ้นจะได้ตระหนักถึงการป้องกันถ้ารักจะยึดอาชีพบริการทางเพศอยู่

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณตัวแทนผู้ประกอบการสถานบริการทางเพศชายในกรุงเทพมหานคร ที่ได้จัดส่งพนักงานเข้ารับการอบรมและตรวจเลือด ขอขอบคุณศาสตราจารย์กิตติคุณ นายแพทย์นิกร ดุสิตสิน ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยและพัฒนาเพศศาสตร์ศึกษา สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์การแพทย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ให้การสนับสนุนความรู้เอกสารวิชาการ และขอขอบคุณหัวหน้ากลุ่มโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ผู้อำนวยการสำนักโรคเอดส์ วัณโรค และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ รองอธิบดีกรมควบคุมโรคที่ได้เห็นชอบอนุมัติโครงการนี้และที่ลืมไม่ได้ คือ

ขอขอบคุณพนักงานชายบริการทางเพศทุกคนที่เข้าร่วมอบรมในครั้งนี้ และผู้เกี่ยวข้องที่ร่วมดำเนินการทุกท่าน

เอกสารอ้างอิง

1. ทวีทรัพย์ ศิรประภาศิริ. 2547. ศูนย์ความร่วมมือไทย-สหรัฐอเมริกา ด้านสาธารณสุข. บรรยายเรื่อง พฤติกรรมเสี่ยงในกลุ่มเยาวชนและในกลุ่มชายที่มีเพศสัมพันธ์กับชาย. 8 - 9 กันยายน โรงแรมรอยัลภูเก็ตซิตี้.
2. ศูนย์วิจัยและพัฒนาเพศศาสตรศึกษา สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์การแพทย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ภาพโปสเตอร์ระบบสืบพันธุ์ชายและหญิง.